

Studiestöd

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet ett trettiotal motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2008 som rör studiestödsfrågor. I motionerna tas frågor upp bl.a. om ett flexiblere studiestödssystem, förbättringar av studenternas ekonomiska villkor, fribeloppets avskaffande, återbetalning av studielån och att avveckla Centrala studiestödsnämnden (CSN).

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden, främst med hänvisning till pågående utredningar.

I betänkandet finns reservationer från Socialdemokraterna och Miljöpartiet. Vidare finns särskilda yttranden från Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Utskottets överväganden	5
Studiestödssystemet	5
Inkomstprövning vid beviljande av studiemedel (fribeloppet)	6
Återbetalning av studielån	7
Studenter och de sociala trygghetssystemen	8
Den nedre åldersgränsen för rätt till studiemedel vid vissa utbildningar m.m.	9
Inackorderingstillägg	10
Studiestödsadministration	11
Reservationer	12
1. Studiestödssystemet, punkt 1 (s)	12
2. Studenter och de sociala trygghetssystemen, punkt 4 (mp)	12
3. Den nedre åldersgränsen för rätt till studiemedel vid vissa utbildningar m.m., punkt 5 (s, mp)	13
4. Inackorderingstillägg, punkt 6 (s, mp)	14
Särskilda yttranden	15
1. Studiestödssystemet, punkt 1 (v)	15
2. Studiestödssystemet, punkt 1 (mp)	15
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	16
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	16

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Studiestödssystemet

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub294 yrkandena 1–3, 2008/09:Ub296, 2008/09:Ub346 yrkande 1, 2008/09:Ub351, 2008/09:Ub373, 2008/09:Ub414 och 2008/09:Ub592 yrkandena 1 och 2.

Reservation 1 (s)

2. Inkomstprövning vid beviljande av studiemedel (fribeloppet)

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub283, 2008/09:Ub316, 2008/09:Ub317, 2008/09:Ub342, 2008/09:Ub346 yrkande 2, 2008/09:Ub364, 2008/09:Ub443, 2008/09:Ub453, 2008/09:Ub463, 2008/09:Ub476 och 2008/09:Ub604 yrkandena 1 och 2.

3. Återbetalning av studielån

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub448 och 2008/09:Ub576.

4. Studenter och de sociala trygghetssystemen

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub473 och 2008/09:Ub490.

Reservation 2 (mp)

5. Den nedre åldersgränsen för rätt till studiemedel vid vissa utbildningar m.m.

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub338 och 2008/09:Ub449.

Reservation 3 (s, mp)

6. Inackorderingstillägg

Riksdagen avslår motion 2008/09:Ub328.

Reservation 4 (s, mp)

7. Studiestödsadministration

Riksdagen avslår motionerna 2008/09:Ub263, 2008/09:Ub282, 2008/09:Ub315 och 2008/09:Ub353.

Stockholm den 26 februari 2009

På utbildningsutskottets vägnar

Sofia Larsen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sofia Larsen (c), Marie Grönlund (s), Margareta Pålsson (m), Mats Gerdau (m), Betty Malmberg (m), Agneta Lundberg (s), Christer Nylander (fp), Louise Malmström (s), Lars Hjälmered (m), Peter Hultqvist (s), Patrik Forslund (m), Thomas Strand (s), Ulrika Carlsson i Skövde (c), Mats Pertoft (mp), Caroline Helmersson-Olsson (s), Eva Johnsson (kd) och Amineh Kakabaveh (v).

Utskottets överväganden

Studiestödssystemet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. ett flexiblere studiestödssystem och höjningar av studiemedlen.

Jämför reservation 1 (s) och särskilda yttrandena 1 (v) och 2 (mp).

Motionerna

Socialdemokraterna anför i sina motioner 2008/09:Ub592 yrkandena 1 och 2, 2008/09:Ub296, 2008/09:Ub373 och 2008/09:Ub414 att samhällsklass och bakgrund fortfarande spelar en stor roll för synen på utbildning. Ett generöst och flexibelt studiestödssystem har en central roll för att bryta dessa mönster. Det är, enligt Socialdemokraterna, angeläget att fortsätta att sträva efter att studenternas ekonomiska villkor förbättras för att motverka den sociala snedrekryteringen till högre studier. Studiemedlen bör därför höjas.

I motion 2008/09:Ub351 (m) anføres att reglerna för studiemedlens uppräkning och inkomstbegränsning av tjänst och näringsverksamhet bör ses över.

I motion 2008/09:Ub294 (fp) yrkandena 1–3 efterfrågas ett flexiblere studiemedelssystem, bl.a. genom att studiebidrag under 240 veckor och studielån under 240 veckor ska kunna erhållas och som vidare innebär att bidragsdelen och lånedelen separeras från varandra och kan tas ut oberoende av varandra.

I motion 2008/09:Ub346 (c) yrkande 1 anføres att studiemedlet bör höjas. Samtidigt är det, enligt motionären, viktigt att studiemedlen – både bidrag och lånedel – följer konsumentprisindex (KPI).

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Utskottet har vid ett flertal tillfällen uttalat att utskottet värnar studenternas studiesociala situation (bl.a. i bet. 2008/09:UbU2). Det är, enligt utskottets mening, av grundläggande betydelse att studiemedlen och andra sociala trygghetssystem samverkar på ett optimalt sätt, så att studenten har möjlighet att försörja sig och leva ett tryggt liv under sin studietid.

Riksdagen beslutade våren 2006 med anledning av utskottets betänkande 2005/06:UbU5 att göra ett tillkännagivande om en studiesocial utredning (rskr. 2005/06:150). Regeringen beslutade i november 2007 om

kommittédirektiv till en parlamentariskt sammansatt studiesocial utredning (dir. 2007:153). Studiesociala kommitténs uppdrag består av i huvudsak fyra delar: studiesociala frågor, studiemedelssystemet, studiestödsadministrationen och hur studiemedlet kan användas som ett verktyg för att öka genomströmningen av studerande i den högre utbildningen. I den del som rör studiemedelssystemet ska kommittén utreda och föreslå förändringar i regelverket inom studiemedelssystemet i riktning mot ett enklare och mer generellt system. Däri ligger att det särskilt bl.a. ska övervägas om regelverket kring studiemedel för studier utomlands ska förenklas. Kommittén ska vidare överväga och föreslå hur framtida beloppsnivåer och fribelopp inom studiemedelssystemet ska se ut i syfte att skapa ett långsiktigt hållbart system som säkerställer en skälig levnadsnivå för de studerande och ger förutsättningar för att bedriva effektiva studier. Utgångspunkten för uppdraget är dock att grundstrukturen inom studiemedelssystemet ska ligga fast. Kommittén ska redovisa sitt slutbetänkande senast den 31 mars 2009. Utskottet finner inte skäl att föregripa den pågående utredningen.

Inkomstprövning vid beviljande av studiemedel (fribeloppet)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om fribeloppets avskaffande.

Motionerna

I motionerna 2008/09:Ub216 (m), 2008/09:Ub316 (m), 2008/09:Ub317 (m), 2008/09:Ub342 (m), 2008/09:Ub343 (m), 2008/09:Ub453 (m), 2008/09:Ub463 (m), 2008/09:Ub476 (m), 2008/09:Ub604 (m) yrkandena 1 och 2, 2008/09:Ub364 (fp) och 2008/09:Ub346 (c) yrkande 2, begärs att fribeloppet avskaffas eller, enligt någon motion, höjs.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Studiemedel lämnas med ett visst belopp per vecka och kan högst lämnas för en viss angiven tid på respektive utbildningsnivå. Den studerande får ha en inkomst upp till en viss nivå, den s.k. fribeloppsgränsen, utan att studiemedlen reduceras. Fribeloppet är kopplat till det antal veckor studiemedel utbetalas för och beräknas per kalenderhalvår. Fribeloppet uppgår 2009 till 53 500 kr vid 20 veckors heltidsstudier. Om fribeloppet överskrids, minskas studiemedlen med 50 % av den överskjutande inkomsten.

Som ovan nämnts, ingår en översyn av fribeloppsnivåerna i Studiesociala kommitténs utredning. Utskottet har tidigare vid behandlingen av liknande yrkanden uttalat att det är angeläget att höja fribeloppet, men har inte velat föregripa den pågående utredningen (bet. 2007/08:UbU6 s. 7 f.). Utskottet vidhåller denna uppfattning.

Återbetalning av studielån

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om återbetalning av studielån.

Motionerna

I motion 2008/09:Ub448 (kd) begärs en ökad möjligheten för Centrala studiestödsnämnden (CSN) att driva in studieskulder från personer bosatta i annat land.

I motion 2008/09:Ub576 (kd) anförs att en bonus bör införas för den som i förtid återbetalar sina studieskulder.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Det finns för närvarande tre återbetalningssystem som löper parallellt. I alla tre systemen sker återbetalning med ett årligt belopp (årsbeloppet). Hur detta belopp beräknas skiljer sig åt mellan systemen. Inom återbetalningssystemen finns trygghetsregler som ger låntagaren rätt att få nedsättning av årsbeloppet utifrån låntagarens ekonomiska situation.

Alltfler låntagare är bosatta utomlands och har skulder i studiestödssystemet. CSN har analyserat den problematik som finns kring utlandsbosatta låntagare i rapporten Skuldsäkring – Slutrapport (dnr 2007-129-12939, 2008-06-25). Med anledning av de förslag som lämnas i rapporten har CSN i december 2008 lämnat en framställan till regeringen om lag- och förordningsändringar för att kunna införa en skuldförbindelse, möjlighet till uppsägning av hela lånet till betalning avseende studielån (lån tagna mellan 1989 och den 30 juni 2001) samt annuitetslån (lån tagna efter den 1 juli 2001) samt ett införande av en forumregel (dvs. bestämmelse om vilken domstol som är behörig i händelse av tvist). Dessutom kommer CSN att begära att låntagarnas skyldighet att ange aktuella adressuppgifter stärks via lagändring. Denna framställan bereds nu inom Regeringskansliet.

CSN kommer också att ytterligare intensifiera och utveckla sitt arbete med hantering av kundernas adressuppgifter samt sökandet efter nya adresser.

Riksrevisionen har granskat hur utbetalningar och fordringar av bl.a. studiemedel fungerar när personer bor utomlands. Riksrevisionen bedömer i sin rapport Svenska trygghetssystem utomlands – Försäkringskassans och

CSN:s utbetalningar och fordringshantering (RiR 2008:31, 2008-12-19) att det finns risker för felaktiga utbetalningar vid utlandsstudier. Utlandsboende är skyldiga staten stora belopp till följd av obetalda studielån och felaktigt utbetalda ersättningar. En dryg fjärdedel av de ca 58 000 utlandsbosatta som har studielån betalar, enligt rapporten, inte tillbaka lånen. Deras totala studieskuld uppgick förra året till cirka två miljarder kronor. Riksrevisionen bedömer att studieskulder till betydande belopp riskerar att preskriberas under de närmaste åren.

Riksrevisionens styrelse har den 18 februari 2009 beslutat om en preliminär framställan till riksdagen med anledning av rapporten. Styrelsen fattar sitt slutliga beslut den 18 mars. Rapporten är också under beredning inom Regeringskansliet.

Studenter och de sociala trygghetssystemen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. en översyn av villkoren för studenter som blir sjuka.

Jämför reservation 2 (mp).

Motionerna

I motion 2008/09:Ub473 (s) begärs en översyn av villkoren för studenter som blir sjuka.

I motion 2008/09:Ub490 (c) begärs bättre studiemedel till studerande föräldrar och samordning med föräldraförsäkringen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Studiesociala kommittén ska i den del av uppdraget som rör de studiesociala frågorna bl.a. överväga om gränsdragningen mellan studiemedelssystemet och de sociala trygghetssystemen behöver förtydligas så att systemen kan samverka på ett optimalt sätt och, i förekommande fall, föreslå sådana förtydliganden. För det fall att kommittén finner att gränsdragningen mellan systemen inte behöver förtydligas, ska kommittén se över och lämna förslag till hur förbättringar kan göras i andra former och på andra sätt inom studiemedelssystemet. Kommittén ska även utvärdera betydelsen av tilläggsbidraget inom studiemedlet för studerande med barn och överväga om det finns behov av att ytterligare underlätta situationen för dessa studerande.

Utskottet ser inte skäl att föregripa den pågående utredningen.

Den nedre åldersgränsen för rätt till studiemedel vid vissa utbildningar m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om den nedre åldersgränsen för rätt till studiemedel vid vissa utbildningar.
Jämför reservation 3 (s, mp).

Motionerna

I motion 2008/09:Ub338 (c) anförs att villkoren för de olika studieförmenterna studiemedel och studiehjälp bör utjämnas avseende 18- och 19-åringar som läser på folkhögskola eller komvux respektive universitet eller högskola.

I motion 2008/09:Ub449 (kd) begärs en ökad möjlighet för studerande under 20 år att få studiemedel för vissa förberedande utbildningar efter gymnasiet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Studerande som läser på grundskole- eller gymnasienivå kan få studiemedel fr.o.m. höstterminen det år de fyller 20 år. Denna nedre åldersgräns gäller för utbildningar i avdelningarna A 1 och A 2 i bilagan till studiestödsförordningen (2000:655), dvs. gymnasieskolor, många folkhögskoleutbildningar, kommunal och statlig vuxenutbildning, vissa kompletterande skolor m.fl. Dessförinnan kan de studerande vid dessa utbildningar få studiehjälp om de studerar på heltid. Studiemedel kan beviljas och betalas ut till studerande fr.o.m. vecka 27 det år han eller hon fyller 20 år. Det finns ingen nedre åldersgräns för studerande i högskola eller andra eftergymnasiala utbildningar (avdelningarna B 1 och B 2). Vid studier på högskolans basår (avdelning A 3) finns inte heller någon nedre åldersgräns.

I Gymnasieutredningens betänkande Framtidsvägen – en reformerad gymnasieskola (SOU 2008:27) föreslås en ändring som innebär en tidigareläggning av nu gällande åldersgräns. Detta bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Utskottet finner därmed inte skäl att föregripa den pågående utredningen.

Inackorderingstillägg

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkande om att se över reglerna för inackorderingstillägg.

Jämför reservation 4 (s, mp).

Motionerna

Socialdemokraterna anför i sin motion 2008/09:Ub328 att reglerna för inackorderingstillägg bör ses över så att de blir enhetliga oavsett om eleven väljer att bedriva gymnasieutbildning i en kommunal skola eller i en friskola.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandet.

Stöd till inackordering ska lämnas av hemkommunen enligt 5 kap. 33 § skollagen (1985:1100) till elever i gymnasieskolan i det offentliga skolväsendet som behöver inackordering till följd av skolgången. Stödet ska avse boende, fördyrat uppehälle och resor till och från hemmet. Stödet ska ges kontant eller på annat lämpligt sätt enligt kommunens bestämmande. Om stödet ges kontant ska det utgå med lägst 1/30 av prisbasbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring för varje hel kalendermånad under vilken eleven bor inackorderad. Inackorderingstillägg enligt studiestödslagen (1999:1395) kan ges till elever utanför det offentliga skolväsendet (folkhögskolor, fristående gymnasieskolor, riksinternatskolor m.fl.). Enligt CSN:s föreskrifter (CSNFS 2001:6) får en elev ett sådant inackorderingstillägg om han eller hon har en viss restid och det inte är möjligt att bo kvar i föräldrahemmet och gå en motsvarande utbildning på närmare håll. Med motsvarande utbildning menas enligt föreskrifterna program och nationell inriktning i gymnasieskolan. CSN tar inte – förutom vid vissa undantag – hänsyn till skillnader i motsvarande lokala inriktningar. Beroende på avståndet, enkel resväg, mellan hemmet och skolan beviljas inackorderingstillägg med lägst 1 190 och högst 2 350 kr/månad. I Studiestödsutredningens betänkande Ekonomiskt stöd vid ungdomsstudier (SOU 2003:28) föreslås bl.a. att de studerandes hemkommuner får ett samlat ansvar för det ekonomiska stödet för inackordering och dagliga resor. Betänkandet är under beredning i Regeringskansliet.

Utskottet hänvisade till den pågående beredningen av Studiestödsutredningens betänkande vid behandlingen av liknande yrkanden vid förra riksmötet (bet. 2007/08:UbU6 s. 12). Utskottet ser inte heller nu skäl att föregripa den pågående beredningen.

Studiestödsadministration

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att avveckla CSN och i stället ge banker och finansiella institut ansvar för studiestödsadministrationen.

Motionerna

I motionerna 2008/09:Ub263 (m), 2008/09:Ub282 (m), 2008/09:Ub315 (m) och 2008/09:Ub353 (m) framförs liknande yrkanden om att avveckla CSN och i stället ge banker och finansiella institut ansvar för administrationen av studiestödet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

I Studiesociala kommitténs uppdrag ingår att förutsättningslöst pröva och föreslå hur statens utgifter för studiestödsadministration kan minskas genom att hela eller delar av verksamheten hanteras och organiseras på ett mer ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt. Vidare ska kommittén analysera CSN:s uppgifter i syfte att pröva om myndighetens uppgifter kan renodlas och effektiviseras samt pröva om hela eller delar av verksamheten kan överföras i annan regi eller till annan aktör. Därutöver ska kommittén överväga vilken ledningsform CSN ska ha. Slutligen ska kommittén även utreda om statens fordran gentemot låntagare med befintliga lån och verksamheten med upplåning för nya studielån kan överföras i annan regi (t.ex. banker) och, i förekommande fall, föreslå hur detta bör ske.

Utskottet ser inte skäl att föregripa den pågående utredningen.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Studiestödssystemet, punkt 1 (s)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Thomas Strand (s) och Caroline Helmersson-Olsson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:Ub296, 2008/09:Ub373, 2008/09:Ub414 och 2008/09:Ub592 yrkandena 1 och 2 samt avslår motionerna 2008/09:Ub294 yrkandena 1–3, 2008/09:Ub346 yrkande 1 och 2008/09:Ub351.

Ställningstagande

Vår syn på studiestödet är att alla människor ska ges reella möjligheter att delta i utbildning och kompetensutveckling. Utbildning stärker människor och skapar kraft att möta förändringar i ett alltmer kunskapsintensivt samhälle. Utbildning är inte längre en avgränsad fråga för ungdomar utan en del av en livslång process för alla människor. Steget att påbörja en utbildning och ta studielån kan dock upplevas som olika stort för olika människor. Tyvärr spelar fortfarande samhällsklass och bakgrund en stor roll för synten på utbildning. Ett generöst och flexibelt studiestödssystem har en central roll för att bryta dessa mönster.

Det är, enligt vår mening, angeläget att fortsätta att sträva efter att studenternas ekonomiska villkor förbättras för att motverka den sociala snedrekryteringen till högre studier. Studiemedlen bör därför höjas.

2. Studenter och de sociala trygghetssystemen, punkt 4 (mp)

av Mats Pertoft (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub473 och avslår motion 2008/09:Ub490.

Ställningstagande

Ett land som Sverige måste konkurrera med kunskap. Det kräver bra villkor för landets studenter. Det gäller både när de studerar och när de blir sjuka.

I dag har många studenter mycket små marginaler, och många är beroende av egna eller närståendes ekonomiska resurser.

Precis som övriga människor kan studenter bli sjuka. Men villkoren för studenter vid sjukdom är i många avseenden sämre. Studenter har t.ex. en karenstid om 30 dagar. Vid sjukdom riskerar därför många studenter att bli än mer beroende av närståendes ekonomiska resurser för att klara sitt uppehälle. Studenterna behöver ett bättre skydd vid sjukdom och vi anser därför att det behövs en översyn av villkoren för studenter som blir sjuka.

3. Den nedre åldersgränsen för rätt till studiemedel vid vissa utbildningar m.m., punkt 5 (s, mp)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Thomas Strand (s), Mats Pertoft (mp) och Caroline Helmersson-Olsson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub338 och avslår motion 2008/09:Ub449.

Ställningstagande

Den studerande som efter gymnasieskolan söker sig direkt till universitetet eller högskolan har rätt till studiemedel även om han eller hon bara är 18 år. Om den studerande däremot väljer att gå på folkhögskola eller komvux efter gymnasieskolan finns det ingen rätt till studiemedel förrän det året han eller hon fyller 20 år. Detta förhållande är djupt orättvist. Studerande i dessa båda studerandekategorier bör behandlas på samma sätt eftersom behoven av stöd för boende, kurslitteratur och andra levnadsomkostnader sannolikt är lika stora. Det är angeläget att regeringen ser över frågan och vid den översynen, oavsett vilken studienivå den studerande befinner sig på, strävar efter lika villkor för rätt till studiemedel.

4. Inackorderingstillägg, punkt 6 (s, mp)

av Marie Granlund (s), Agneta Lundberg (s), Louise Malmström (s), Peter Hultqvist (s), Thomas Strand (s), Mats Pertoft (mp) och Caroline Helmersson-Olsson (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:Ub328.

Ställningstagande

Alltfler elever väljer att gå en gymnasieutbildning som inte erbjuds i hemkommunen. Det är i mångt och mycket elevernas egna intressen och engagemang som styr valet av utbildning för ett framtida yrkesliv. Detta är positivt och bör uppmuntras, då en ung människas intresseområde mycket väl kan bli den framtida försörjningen i vuxenlivet. Inackorderingstillägg lämnas till dessa elever som studerar utanför hemkommunen.

Det finns emellertid en inbyggd orättvisa i systemet med inackorderingstillägg eftersom ersättningens storlek varierar beroende på om utbildningen ges vid en kommunal gymnasieskola eller vid en fristående gymnasieskola. Detta är ett förhållande som inte är acceptabelt. Reglerna för inackorderingstillägget bör därför ses över så att eleverna får en likvärdig ersättning, oavsett vilken typ av gymnasieskola man väljer att studera vid.

Särskilda yttranden

1. Studiestödssystemet, punkt 1 (v)

Amineh Kakabaveh (v) anför:

Kunskap är en demokratisk rättighet, och högskoleutbildning måste därför vara tillgänglig för alla. För Vänsterpartiet är det en viktig målsättning att bredda rekryteringen till högskolan. En av de viktigaste åtgärderna för att minska den sociala snedrekryteringen är att skapa ett studiestödssystem som ger social och ekonomisk trygghet. Sverige hade under lång tid ett relativt generöst studiestöd, som dessutom genomgick kontinuerliga förbättringar. Detta medförde att den sociala snedrekryteringen vid högskolan minskade. Denna utveckling har brutits eftersom studiemedlen har förlorat i värde och inte längre täcker studenternas levnadsomkostnader. I den ekonomiska vårpropositionen för 2006 höjdes studiemedlen visserligen med 300 kr per studiemånad, vilket givetvis var positivt. Höjningen var dock långt ifrån Vänsterpartiets krav som var en höjning på 1 500 kr per studiemånad.

2. Studiestödssystemet, punkt 1 (mp)

Mats Pertoft (mp) anför:

Vi i Miljöpartiet anser att Sverige behöver välutbildade människor och att utbildning berikar människors liv. I en föränderlig och internationaliserad värld måste människor vara beredda att byta yrkesbana och att omskola eller vidareutbilda sig. Ska det vara möjligt krävs det att människor klarar sig ekonomiskt under den tid de studerar. Det kan de inte som det ser ut i dag. De flesta studenter klarar sig inte på dagens studiemedelsbelopp utan tvingas arbeta vid sidan av sina heltidsstudier. Arbete i stor omfattning vid sidan av studierna riskerar att påverka de studerandes resultat negativt. Många tvingas också låna pengar av familj och vänner. Studiemedelsnivåerna är alldeles för låga och Miljöpartiet har konsekvent drivit en höjning av studiemedlet så att det går att leva på.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:Ub263 av Christian Holm och Ulrika Karlsson i Uppsala (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avveckla Centrala studiestödsnämnden.

2008/09:Ub282 av Jan Ericson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att hanteringen och utbetalningen av studiemedel bör flyttas från CSN till bankerna.

2008/09:Ub283 av Jan Ericson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fribeloppsgränsen vid beräkning av studiemedel bör slopas.

2008/09:Ub294 av Karin Granbom Ellison (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att möjliggöra för studenter att få studiemedel för kurser utomlands, också utanför EU, som är kortare än 13 veckor.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillåta studenter att få studiemedel för studier i europeiska språk även om kursen ges utanför Europa.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att möjliggöra för studenter på högskola eller i annan eftergymnasial utbildning att beviljas studiebidrag under 240 veckor och studielån under 240 veckor.

2008/09:Ub296 av Siw Wittgren-Ahl och Christer Engelhardt (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om studenternas ekonomiska villkor.

2008/09:Ub315 av Tomas Tobé (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om CSN och utbetalningar av studiemedel.

2008/09:Ub316 av Tomas Tobé (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fribeloppet.

2008/09:Ub317 av Göran Lindblad (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa fribeloppet.

2008/09:Ub328 av Jan Björkman m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om inackorderingstillägget.

2008/09:Ub338 av Åke Sandström (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett rättvisare studiemedelssystem.

2008/09:Ub342 av Isabella Jernbeck m.fl. (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna att avskaffa fribeloppet för studerande.

2008/09:Ub346 av Annie Johansson (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra den ekonomiska situationen för landets studenter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa fribeloppet.

2008/09:Ub351 av Hillevi Engström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av studiemedel.

2008/09:Ub353 av Sven Yngve Persson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att överväga att låta bankerna överta CSN:s roll som långivare av studiemedel.

2008/09:Ub364 av Karin Pilsäter (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjt fribelopp för inkomster vid beräkning av studiestöd.

2008/09:Ub373 av Magdalena Streijffert (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att uppmärksamma studenternas ekonomiska situation.

2008/09:Ub414 av Billy Gustafsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om studiemedelssystemet.

2008/09:Ub443 av Anna König Jerlmyr (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fribeloppet avseende lånedelen i studiemedlet.

2008/09:Ub448 av Emma Henriksson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka möjligheten för Centrala studiestödsnämnden att driva in studieskulder från personer bosatta i annat land.

2008/09:Ub449 av Emma Henriksson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett förbättrat studiemedelssystem.

2008/09:Ub453 av Marianne Kierkemann (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa fribeloppet.

2008/09:Ub463 av Krister Hammarbergh (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa fribeloppet för studenter.

2008/09:Ub473 av Åsa Lindestam m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av villkoren för studenter som blir sjuka.

2008/09:Ub476 av Lars-Arne Staxäng (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fribeloppet.

2008/09:Ub490 av Maria Kornevik Jakobsson och Solveig Zander (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bättre studiemedel eller -lån till studerande föräldrar och samordning med föräldraförsäkringen.

2008/09:Ub576 av Chatrine Pålsson Ahlgren (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en bonus för den som i förtid återbetalar sina studieskulder.

2008/09:Ub592 av Marie Granlund m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om studenters ekonomiska situation och trygghet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja studiemedlen.

2008/09:Ub604 av Christian Holm och Ulrika Karlsson i Uppsala (båda m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att säkerställa ett avskaffande av fribeloppet för studiemedel.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa fribeloppet avseende lånedelen i studiemedlen.